

فېستيڤا ۽ د ډرخستنې شا نښې نځرځينا .. . شكه ټومر كا كوكوكش*

فېستيڤا ۽ ۽ وښه گشتيۍ كېدا بریتيۍ ۽ كې كړدنۍ وې چې ند
نځرموونۍ كې جياوازي هونۍ رمنډان و دواتريش ۽ شۍ وې پا كې جې كدا
سۍ رجم نځو نمايش و نځرموونۍ جياوازانۍ پۍ شكۍ ش ۽ بينۍ ران بكات
نځو ش ۽ و ټامانجۍ كې بېنۍ ټامرازك ۽ ټا ۽ وگۍ ۽ كلتوري ۽
نځوان ټامادۍ بووان و بۍ شداراني نځو ټيفۍ ننۍ هونۍ رييۍ. بۍ م پۍ پۍ ش
فېستيڤا ۽ نځودۍ و ټي هۍ ولۍ ر بۍ شانۍ، كې سا ۽ لانۍ كې وې ك
دياردۍ پۍ كې هونۍ ريي گرنكي ناوچۍ كې، خۍ راگۍ ياندوو ۽ بۍ ردۍ وامي
بۍ خۍ داو ۽ بووۍ ټا ناوۍ ندۍ كې بۍ كۍ بوونۍ وې هونۍ رمنډانۍ
زۍ ربۍ وې وې ټا تاني جيهان ۽ هۍ رۍ مۍ كوردستان و هاوردۍ كړدنۍ چې ندين
نمايشي شانۍ پۍ وې ټا تاني جيهان و ټاشنا كړدنۍ بينۍ ر و شانۍ كاري كورد
بۍ و نځرموونۍ گرنگانۍ و ۽ زۍ ربۍ خولۍ كاني رابردووشدا نځگۍ ر
بۍ رۍ ټي كې كې ميش بۍ ت توانيوۍ ټي نمايشي جوان و جياواز بانگهۍ شت
بكات. نځمساۍ ميش بۍ خولي حۍ و ټم ديسان تواني نځو نځرموونۍ دووبارۍ
بكاتۍ و ۽ كۍ مۍ كۍ كې نمايشي گرنك و جياوازي بانگهۍ شت كړد و ۽
بينۍ ري كوردي ټاشنا كړد. زياتر ۽ و ش خولي حۍ و ټمۍ فېستيڤا ۽ بۍ
من خا ۽ كې گرنكي تري هۍ بوو نځو وېش نځو بوو ۽ رۍ بانگهۍ شت كړدنۍ
پۍ كۍ كۍ ۽ و نمايشانۍ و ۽ بينۍ ر رووۍ روي شۍ كۍ كۍ بكاتۍ و. كې من
لۍ رۍ دا هۍ و دۍ دۍ م لۍ سۍ ري بوۍ ستم جگۍ لۍ وې كې خوۍ نندنۍ و ۽ بۍ دوو
نمايشي تري نځو فېستيڤا ۽ بكم.

پۍ كۍ كۍ لۍ نمايشۍ زۍ ر جياواز و گرنك و جوانۍ كاني نځم فېستيڤا ۽
بريتي بوو لۍ شانۍ پۍ (كاليگۍ لا) كې بۍ رهۍ مۍ وې ټا تي نځكرانيا بوو.
لۍ نمايشي (كاليگۍ لا) دا جگۍ لۍ وې كې هۍ ټي نمايش وې هۍ ميش لۍ
خزمۍ تي كارۍ كۍ دا نځبوو بۍ مام هۍ ر لۍ سۍ رۍ ناوۍ كاتۍ بينۍ ر دۍ چۍ ټا
هۍ كۍ و ۽ لۍ پۍ كۍ م ساتدا چاوي بۍ ر پۍ دراوۍ كاني سۍ ر ستۍ چ و كۍ
گشتي سينۍ گرافياي بينراو دۍ كۍ و ټا، ټدۍ گات لۍ وې كې نځقۍ كې جدي
لۍ پشتي نمايشۍ و ۽ و ستاوۍ و سنۍ گرافيا ټا نها بريتي نيۍ لۍ
ريزكردن و داناني كۍ مۍ كۍ كۍ رۍ ستۍ لۍ سۍ ر ستۍ ج. واتا سينۍ گرافيا
لۍ كاليگۍ لاۍ نځكرانيدا بريتي نيۍ لۍ سينۍ گرافيايۍ كې زۍ خرۍ فيي
دۍ رۍ وې گوتاري گشتي نمايش، بۍ كو سينۍ گرافيايۍ كې دارۍ ژراو و
ټكۍ كۍ كۍ ش لۍ گۍ سۍ رجم رۍ گۍ زۍ كاني ديكيۍ نمايش. نځمۍ ش دواچار بۍ
سوودي كړدۍ داهۍ نان لۍ نمايشدا ټا و او دۍ بۍ ت و كار لۍ سۍ ر
دامۍ زرانندن و پاراستن مۍ وداي ستاتيكي دۍ كات و لۍ ناگۍ ټي ټاسۍ

[illegible]

دځکات به سځ ناست، ناستی سځیځ می به قځ ناغی گوزارشتخواری وځنا
دځکات پځیوایځ له و قځ ناغځ دا ئیدی جوځځ پځی سات و بارودځخی
پځویست دځتځ ناراوځ و دځ بځتځ پاوځرک به جوځاندنی هځست و هځشی
بینځر و تځکھځکځشکردنی نمایش و بینځر و پځکځستنیان له پځکځیځکی
تځواو سځربځخی و پځکگیردا. و له رځگځی ئځم تځکځکځشپځوځ و جوځځ
مسداقیځتی و راستگځیی تځواو وځردځگرځت و بینځر به شځوځیځکی
تځندروست وځریدځگرځت.

به ځام ئځوځی مایځی هځوځستځ و شځکی بینځر بوو له ځم نمایشځدا
بریتیځ له له کچوونی زځر نژیکی نهوان بونیادی کځسایځتی کالیکځلا
له شانځگرځی (کالیکځلا) ئځکرانی و بونیادی کځسایځتی بابلځی
شانځگرځی (دوارځژځکانی بابلځی) شوان کځریم! ئځم له کچوونځ له
سځرځتاو به شځوځیځکی کځ دځردځکځوت کځچی نابځتځ جځی سځرنج،
به ځام کاتځ له نیوځی دووځی نمایشځوځ دځبینن ئځکترځرکځان هځموو له
کالیکځلا نژیک دځبنځوځ و به تځکنیکځک جلو به رځگځکی له بهر دځکځن و
دځیخځنه و قاوغځکځی خځی، دځقیق هځمان وځنه دروست دځبځت کځ
کارمځندانی نه خځشخانځ له نمایشی (دوارځژځکانی بابلځی) دا هځمان
کردار به رامبه ر بابلځی ئځنجام دځدن و دځیانځوت بیري بخځنه و کځ
ئځو له دځخځکی نه خوازراودایځ و دځبځت بگځوځتځوځ دځخی پځشووی خځی
و له واهیمځی ناو مځشکی خځی رزگار بکات. له رځدا له چوونځکځان هځندځ
نژیکن کځ پځویستځ بینځر توشی راچځوځکین بځت و له خځی پیرسځت ئایا
من پځشتر ئځم دیمځن و نمایشځم بینییوځ؟! به تایبځت کځ دځبینی جگځ
له بونیادی کارکتر تځنانت فځرمی جلو به رځگ و شځواری
له بهرکردنیشیان به کالیکځلا هځمان شځواز و فځرم کاتځ کارمځندانی
نه خځشخانځ دوو بارځی دځکځنه و به رامبه ر بابلځی، به ځام به ئځو
پرسیارځی بینځر ساتی پځشوو له خځی کرد دځگاتځ ئځو به وایځی کځ
به گومان نه خځر چونکځ ئځم نمایشځ له وځاتځکی به گانځوځ هاتووځ و
دځرفځتی بینینی نمایشځکی ئځکرانی به بینځری کورد له و دځخځی کځ
ئځستا ئځکرانیای پځدا تځپځوځدځبځت، ئځستځم.

ئځم جگځ له چځند له کچوونځکی تر وځک بوونی ئځو مایکځی کځ له
کالیکځلادا به کارهات و له بابلځش به هځمان مځبځست و ئامانج
به کارهات. شځواری ئځندازیاری دارشتنځوځی سځر ستځیج کځ لای بابلځی
به شځوځی ریالیزم دارځژرابوو به ځام له کالیکځلا به شځوځی
گوزارشتگځ را بوو، به ځام دواچار هځردووکیان له رووی هځندځسیځوځ
له کدځچوون به تایبځت له شځواری تځوزیفکردنځوځ له نهو نمایشدا و
چځنیځتی مامځوځی ئځکتر له گځوځیاند.

به پځی سځرئځنجام بینځر توشی ئځو گومانځ دځبځت کځ ئایا ئځو دوو
نمایشځ به هځندځ له پځک دځچن؟ ئاخځ ئځم تځنها رځککځوتځ یاخود

سودبینیند ل یو کتر؟ ئا یا کالیگ لا نوښی ئرجینا یان بابل؟
ئا یا شان ی کوردی هاند ل ئاست کی بای جیهانیدای ک شان ی
ئکرانی کاریگر ب بت پی؟ ئمان و چ ن دین پرسیار و گومانی تر ک
بینر توشی ب دگومانید کی ئوت د کات تا چیدی متمانی ت واوی ب
هو موو نمایشک ب بت کات وک کرد ی کی داهانان خی راد گ ی ی ن
و ل گ گ ئ و شدا د ک ل داهاتوودا س رجم یا خود ز رب ی ئ و
گومانان روون بین و و د ربک و بت ئا یا کام نمایش ئرجینا و
سوودی ل ویتری ب رامب ر بینو.

ی ک کی تر ل و نمایشانی ل فیستیفا ی شان ی ه ول ر پ شک ش کرا و
ب من مای ی ه و و ست ی ی، شان یی (تروسکاییک ل تم) بوو ک
ب ره می ک ل لژی هون ر جوان کانی ه ول ر بوو و کاری د ره نانی
ل لاین (یوسف یوسفی) و ب ئ نجامدرا بوو. (تروسکاییک ل تم)
ه اند نمایش کی لاواز و ئاست نزم بوو ک زیاتر وک شان ی
قوتابخانه و ئار زووم ندانی س ر تا و ئ ماتر خی د نواند و
ک متر ئ و و ن ی ی د گ ی اند ک بینر ب دیار ب ره م کی ئ کادیمی
ناو ند کی ئ کادیمی وک ک ل لژی هون ر جوان کانی و دانیشت ب ت.
مر ق کات خی ل ب رامب ر ئ و ج ر کاران دا د بین ت و ت د گات
ک ناو ند ئ کادیمی کانی ئ م ل چ ه ژاریید کی م عریفیدان و
خو نکاران چن ب ر و ه و د ر د برن ل و شو نانه دا.

ناو ند ئ کادیمی کان ل و ن گشتی ک دا بریتین ل و شو نانی ک
ز رترین ک سانی ئ کادیمی و پ دا گ و مام ستای ب ئ زموونی ت دا
ک د ب و و ل و و ئیدی دوا م ری پ گ یان دن و دروست بوون ل
د سی ی ئ و گ نجان د د دن ک ب نیازی ف ربوونی دوا این ت ز کانی
شان ی جیهانی روویان ت کردوون. ب مام پرسی گ رگ ئ و ی ئا خ
ک ل لژی هون ر جوان کانی ه ول ر تا چ ند ه و ویدا و ئ و و ن گشتی
دروست بکات و ئ و ک سانی ل و دا ک بوون ت و ب راستی ک سانی
ئ کادیمی و پ دا گ گن؟ ئ گ ر ب د ستک و تنی و م ی ئ و پرسان
بین ری شان یی (تروسکاییک ل تم) بین ئ و ا س رجم و مام کانت
ب ن خ ر کی توند و ر د گ ریت و.

ئ م نمایش ل لاین د. ژیلوان تاهیر و کاری نویسی ب کرا و و
باب ت و ج و ه ری نمایش ل ئاست کی با ا دای و بینر درک ب و
د کات ک باب ت ب ووردی کاری ل س ر کرا و و ب ری ک ک و تنی ل گ
دروست د کات، ب مام ب پرسی پیش سازی نمایشدا ت نها باب ت
پ ویست نی و د ب بت س رجم ر گ ز کانی تری نمایش ل ی ک ی کی
گشتگیر و ی ک گرتوودا خی ر کبخت و و بخر ت و و.

کرد ی د ره نان ل م نمایشدا ب راد ی ک سست و لاواز ئ س ن ل
ز ر شو ندا س ب ری د ره ن ر ب س ر نمایش و ه ر نام ن ت و زیاتر

وېک نمایش کی راگوزېر و ئیرتیجال خې د خاتې وو. کاتیکیش نمایش
 حزوری د ره نډېری بې سړې و نې مېنډت و ئې کتېرې کانیش بریتی بن ل
 چې ند خو نډکار کی قې ناغې سړې تاي خو نډنی شانې بن ئې و او هې موو
 د خېک دروست د بېت تې نها د خې ستاتیکې و هونېری بېا نې بېت.
 هې ژاری مې عریفی د ره نډېر هې نډې بې زې قې بې نمایش و د بېنرا، ک
 تې و او ی رې گې زې کانی نمایش بوو بون بې قوربانی ئې و هې ژاری و
 گرنګترین ئې و قوربانیه ش بریتی بوو لې ناهاوسې نګی بونیادی درامی
 نمایش بون بون ریتمی نمایش و کار کتېر و دیالګ و هاوکات نې بوونی
 بونیادی کی روون بې کسایې تیې کان، کې ئې مېان دې ردی کوشندې هېر
 بې ره مې کی شانې یې چونکې لې غیابی بونیادی کی تې کمې و روونې و
 ئې کتېر توشی سړلې شې وان د بېت لې نې و پړسې نمایشدا و بې ئا مانج
 دېت و د چېت. بونیادی کارکتېر لې شانې یې (تروسکایېک لې تېم)
 هې نډې ناروون و شې و او بوو کې سې کچې کې دواي مردنی دایکیان لې
 حا تې کدا دېانې وېت لې مې باوکیان بکېن کې ئې و هې کار بوو بې
 مردنی دایکیان و بې یې کې و هېرش دېکې نې سړی. بې مېام دواي دېرچوونی
 باوک لې سړسې تیې یې ئیدی کچې کان مردنی دایکیان بېردې چېتې و و
 د سېتې کې نې و بې کچې تی خېان و خېریکی کې فا و سې فا کچانې خېان
 دې بن. ئې مېش سړې تاي دېرکې و تنی هاودزیه کان بوو، ئېم ناروونیه ی
 بونیادی کسایې تیې کان گرفتی گې وړې بې ئې کتېر دروست دې کرد و
 پېمووایې خودی د ره نډېر ریش درکی بېم کې لې نې کرد بوو بې یې بې
 پې کردنې وې ئې و بې شایې سوودی لې ئې کتېر (چنار عیز دین) بېنېبوو
 تا بتوانې بې هې نډې جووې کی کې میدی و تارادې یېک تې هریجی کې نترې ی
 سستی ئیقاعی نمایش بکات و پې یو نډیه یېک لې گې بېنېر دروست بکاتې و
 ئې گېرچې ئې و پې یو نډیه ش زېر زېر لاواز بوو. لېر شدا د ره نډېر
 دیسان کې و تې ئې و هې یې و کې ئاستی نواندن لې نې وان ئې کتېر کان
 هې مووی لې لایېک و نواندنې (چنار) لې لایې کی دی خای بوو لې هې موو
 با لې انسېک و جیاوازیې کی زېری پې و دیار بوو کې دواچار بې زیانی
 نمایش کې تایی پې هات. د ره نډېر بې فېرامې شکردنی رې گې زی ریتم و
 تیمپ دې کې و تې هې یې کوشندې و.

لې کې تایشدا شانې بې و پې یې هې و کې بې خو نډنې و و لې کدانې و و
 دواچاریش بې ستنی پې یو نډی رېحی نې وان خې و بېنېر. بې یې د بېت
 بې و پې یې ئا گایې و مامې یې لې گې بکرت و حساب بې تې و او ی جوو
 فیزیکی نافیزیکیې کان بکرت.

یې کې کی تر لې و نمایشانې کې مایې وېستانې لې سړی شانې یې (سرودېک
 بې ئیکارېس) کې بې ره مې شانې کارانی هې یې بې بوو.

ئې و گروپې لې سړتاي دروست بوونې و دوو چې مکی بې کار کانی خې
 دا شت و کردنی بې بندې مای کارکردن بې پړ ژې کانی داها تووی ئې وانیش

هـردوو چـمکـی (زبرییـتی و زیندویـتی) بوو. ئـو وـشی کـه هـر لـسـر تـاو روون بوو ئـو وـی کـه بـپـی بانگـش کـانی خـیان ئـو چـمکـه دـگـگـنـنـو بـه شـانـه تـوندوتیژ کـی ئـانـتـنـن ئـا تـی فـر نـسی.

بـهـام با ئـم سـر تـای قسـه کـانـمان بـو دـست پـهـکـین ئـایا بـه راسـتی شـانـی تـوندوتیژ ئـا تـه بریتی بوو لـه تـوندوتیژ و هـرا و زـنا؟ ئـایا ئـارتـه مـه بـستی لـه تـوندوتیژ لایـه نـه فیزیکیـه کـه بوو؟ ئـایا ئـسـن شـانـه فـلسـفـیه کـی خـی بـه بـه ناوی تـوندوتیژیـه و ناونا؟ ئـاخـه رـچـه کـی شـانـه کـی لـه کوـه و سـریهـه دا؟

ئـگـر ئـم بـگـین بـه وـهـامی ئـم پرسـیارانـه ئـوا بـه روونی لـه وـش تـه دـگـگـین کـه با بـتی (زبرییـتی و زیندویـتی) لـه کوـی نـخـشی شـانـه تـوندوتیژ کـی ئـا تـه دایـه.

ئـارتـه لـسـر تـای مانیفـستـی یـه کـمـی شـانـه کـی دا دـهـتـ: شـانـه ناگـهـه تـه و بـه کار تـه کـر دـهـر کـی کـانی و هـهـز و زمانـه کـشی لـه وـه وـر ناگـرت و پـهـویستـه لـه و بـه مایـه دوور کـه و تـه و کـه پـا پـشت بـه هـمـه نـی دـقی ئـه دـبی خـی بخـاتـه روو و و بـه پـهـچـه و انـه و دـهـت پـشت بـه دـقه رـسـن و پـیرـه ز و خـاوـن رـهـه نـد مـهـژوویـه کـان بـهـستـه بـه ئـو و ی زمانـه دـگـمـن و تـایبـه تـه کـی خـی بـه زـهـتـه و کـه خـی لـه نـهـوان جووـه و بـیر کـه دا دـهـبـه تـه و.

ئـم داوایـی ئـارتـه زـه دژی ئـه و نمـایشـی شـانـه کـارانی هـهـهـه بـهـی چـونکـه ئـهـوان لـه دـستـهـک تـا کـتـایـی ئـو و کـه با بـای لـه لایان بریتیـه لـه زمان و دـق و دیالـگ و بـه پـهـچـه و انـه شـو و جووـی مـهـدروس و حیسـاب بـه کـراو کـه مـترین ئـامـادهـی هـهـی، ئـم حـا تـه بـه رادـیـه کـه بوونی هـهـی کـه بـهـنـه جار پـهـویستـی بـه هاوکارـه هـهـی تـا گرـه کـانی دـق و ئـه دـهـبیاتی نـه و نمـایشـی بـه شـیـکا تـه و و هاوکارـی بـه تـه لـه بـه یـه کـه و گرـه دانی سـر داوـه کـانی چـیرـه کـه! کـه ئـم مـیان مـن پـهـوایـه بـه ئـا زـی بـیر کـه کـانی نـه و خـیایـی دـهـرهـه نـه دـگـگـنـنـو و، کـه پـهـویستـی بـه رـهـهـر کـه هـهـی تـوانا و دـسـهـه تـی لـسـر رووی ئـه و و بـهـت و لـه نـه گـهـه تـه ئـه تـه سـفـهـری گـشتی نمـایشـ بـه و جـهـر ئـا زـهـه کـات، چـونکـه هـهـمان حـا تـه لـه ئـه زمـوونـه کـانی پـهـووی ئـه و دـهـرهـه نـه دا دـهـبـه تـه بـهـام لـه بـه ر ئـو و لـه وانی تـهـدا تـهـها خـی بوونی هـهـی و هـهـر لـه ژـهـر تـایـتی (دـهـهـه نـه ر) دا کار یـکردو و کـه مـتر بـهـنـه ر هـهـستیـان پـهـد کـات، بـهـام لـه (سـرودـه کـه بـه ئـیکـار سـه) دا ئـه و باسـه بـه زـقی هـهـستی پـهـد کـرا لـه بـه ر چـه نـد هـهـکارـه کـه گرـه گـترینـیان ئـه مانـه ن: لـهـهـه دا ئـه و هاوـهـهـه یانـه بـه و پـهـی بـه و او چـمکـی دـهـرهـه نـانی رـهـه کردـه و لـه بـری ئـه و و شـی درامـاسازیان دا تـاشـی بـه و بـیانووی گـوایـه چـمکـی دـهـرهـه نـان لـه بـهـه تـه و بـه هـهـه لـه عـهـه بـه و بـه نـه و کـلتوری شـانـه یی ئـم

[illegible]

ئارتە لێ ھەموو ژيانى شانەى خەيدا شەى بێ دەربازکردنى شانە لێ ژەر دەسەتاتى ئەدەدا دەکرد و تەنانەت باجى زەرگەورەشيدا لێ و پەناوەدا، بێئام دەرهەنەرى ئەم نەمايشە کە ھەموو ھەوێ بێ ئەو وەى بەت بێ تاکە ئاھەنگەرى ئارتە لێم جوگرافيايەدا، لێم ئەزموونە و ھىچ ئەزموونەکى پەشوویدا نەیتوانیوێ شانەکەى بىکاتە خاوەن زمانەکى تايبەت لێ دەرروێ دەسەتاتى دق و ھەميشە باکگراوندە ئايدەلەژيە تايبەتەکانى خەى و سەرناميەکانى خەى بێ مەرڤە بەباکە نيتشەى لێ نەمايشەکانى بکاتە دەررو و ئەمەش وایکروو کە راقيار و ئەزموونە شانەيەکانى ھەميشە بارگاوى بن بێ چەندین رەھەندى ئايدەلەژى.

لـ پا ٲ ئـ مانـ دا راقيار ئـ زمونـ کانـ ٲـ شووتري چونکـ ځـي دوا کـ سي
بريار بـ دست بوو بـ رد وام هـ ويداو کـ سروت و ئـ تمـ سفـ لري
دـ لرين و رـ سـ ني رـ ژـ هـ ات لـ نـ و نمايشـ کانـ ئامادـ بيان هـ بـ ت
دروست بـ و شوـ يـي کـ ئارتـ بانگـ شـي بـ دـ کات و ٲـ يوايـ ئـ و
بنـ ماي رـ سـ ني شانـ ٲـ و دـ بـ ت بگـ تـ و بـ ئـ و ٲـ گـ ٲـ . ئـ مـ شـ بـ

روونی لـ ئـزموونی (شینـ لـ شیندام) دا دـردـکـوتـ. بـمـام لـ (سرودـکـ بـ ئیکارـس) دا کـمترین سروت بوونی هـبوو و کـمترین ئیشکردن هـبوو لـسـر چـمکی جووـ و شانـی بینراو و جـهـشتنی قـناغی دروشمگـرا و ئارامگرتن لـ زـنی شانـی بینراودا. ئارتـ لـ هـردوو مانیفـستـکـیدا یـکـکـلـو خاـنانـی کـ زـر جـختی لـسـر دـکاتـوـو بریتیـ لـ سروت. هـنانـوـی سروتـ کـن و سـرـتایـ کـمـمـایـتی و ئایینیـکان و دووبارـ داـشتنـوـیان لـ بـتـیـکی شانـییدا و پـشـکـشکردنـوـیان بـبینـر، ئـمـش بـ هـکاری بوونی هـیـرووحی لـ نـو ئـو سروتانـ و زیندویـتی و کاریگـرییان لـسـر تاکی بـرامبـر (بینـر)، بـو ئامانجـی لـ کـتاییدا پرـسـی هاوبـشیکردنی نـوان بینـر و نمایش بـتـئـاراو و هـردوویان لـ یـکـیـکـی گشتگیردا ئاوـزان بن. بـمـام لـ کـی نمایشی (سروتـکـ بـ ئیکارـس) جگـ لـ دیمـن و ساتی مردنی سـرـتای کـسایـتی (پارـزگار) و کـوتنی لـ نـو حـوزـ ئاوـکـ و سـرکـوتنی میزـانـکـ بـرـو ئاسمان هیچ سروتـکی تری تـدا نـبوو. بابـتی (التشارکیـ) هاوبـشیکردنی بینـریش لـ هـموو ئاستـکانیدا لـگـ نمایش لـوپـی لاوازیدا بوو چونکـ لـتـواوی نمایشـکـ تـکنیکـکی زـر لاواز کاتـ ویستی بـشـداری بـ بینـران بکات لـ رـگـی دـنگدانـو، ئـنجامـکی ئـوتـی بـدست نـهـنا و تـنانـت چـند بینـرکـ رای پـچـوانـیان بـ درووست بوو کاتـ لـ نـو نمایشدا هاواریان کرد کـ ئـوان تـنها یـک جـر کاریان پـیـ و ناتوان هـبـزاردـی دووـم بـکاربهـنن، ئـوـش تارادـیـک ئاـزی لای ئـکتـرـکان دروست کرد و چارـسـرکردنی دـخـکـش ئاسان نـبوو.

سـرچاوـکان:

1. د. علي صباح. الاقناع في الخطاب المرئي. الشؤون الثقافية العامة، ط.1، بغداد، 2017.
2. د. قاسم بیاتلی. لغة الحركة والجسد وفن الممثل. الهيئة العربية للمسرح. ط.1، مصر. 2016.
3. د. قاسم بیاتلی. المسرح الوسيط. دائرة الثقافة الشارقة. ط.1، الشارقة 2022.
4. الکسندر دین. اسس اخراج المسرحي. مصر.
5. اريك بنتلي. نظرية المسرح الحديث. تر: يوسف عبدالمسيح ثروت. دار اشؤون الثقافة العامة، بغداد، 1986.